

ocu i Lanneru, gdje je mnogo-slojnost ličnosti svedena na izvorni umjetnikov predmet, partituru, te glazbu koja ispunjava prostor. Protočnost i vječno ponavljanje kao bitne karakteristike valcera – »istin-ski bečkog« plesno-glazbenog oblika, uspješno su simbolizirani pokretom spiralom kojoj u stvaranju iluzije pomažu i zrcala u uglovima.

Primjerna za nova muzeološka shvaćanja upravo je prezentacija likovnih umjetnosti. Brojnost i raznolikost izložaka, te velika protočnost posjetilaca (doista je riječ o masama) sprečavaju duži opažajni proces. Moguće je bilježnje samo na razini motiva i tema, te materijala i tehnika. Riječ je očito o specifičnom odabiru iz bogatstva vrijednosti koje pridružujemo umjetničkom djelu kao muzejskom objektu. S druge strane, mnoštvo izloženo u dvorani primijenjenih umjetnosti upravo će osvjestiti istovremene stilske suprotnosti i omogućiti ispitivanje vlastite ovremene osjećajnosti.

Nešto složenije oblikovanje vidljivo je u pokušaju rekreiranja urbane kulture Biedermeiera. Unutar samosvojnih arhitektonskih oblika u središnjem prostoru prizemlja, predočen je fenomen obitelji, mode, kavane, ukazano je na stupanj razvijenosti tiska i tvorničkih proizvoda. Logičan je nastavak predstavljanje kulture stanovanja,⁶ kako slikovnim materijalom, tako i stvarnim pokušajom. Ono je, izdignuto iznad razine hoda posjetilaca, iznad stvarne moguće situacije (svi pravi i lažni bidermajerski interijeri), postalo muzejskim objektom. Napokon slijede dvorane posvećene bogatoj kazališnoj i književnoj djelatnosti.

Indikativno je da misaoni i vizualni predah nije dan posjetiocu ni na stepeništu koje vodi do prvog kata Künstlerhausa, već ga zaokuplja čitljivija muzeološka dosjetka: prva letačica balonom stoji u šalici kave ukrašenoj girlandama. Preobilje viđenog materijala nesumnjivo dovodi do zasićenosti i ophod osjetno postaje brži. Tome pridonosi izuzetno naglašen, već spomenut, princip redanja u dvoranama određenim za dokumentiranje svakidašnjeg života, (te provođenja) slobodnog vremena novouspostavljenih svečanosti. Slična je situacija, unatoč kontrastnom i simboličnom odnosu osvjetljenih pronalazaka i tamnog prostora, i u predočavanju postig-

nuća znanosti. Određen zastojs osjetit će se napokon u očitavanju oblikovanja centralnog prostora koji je određen kao tematska cjelina *Beč između idile i tehnike*. Istovremeno korištenje »verističkih simbola« (zidine grada) i iluzionističkih konstrukcija, te inzistiranje na različitim razinama, prava su protuteža izuzetno smirenom i monokromnom prostoru posvećenom osjetljivom problemu arhitekture Biedermeiera. Muzeološka situacija uspostavljena je građevnim elementima, originalnim planovima i maketom ...

U posljednjim dvoranama, kao i u prvim, prezentacija se izrazito oslanja na istinitosne elemente povijesno-političkih događanja Revolucije 1848. Širok raspon dokumenata predočen je kronološki na zidovima od dasaka, jasno prepoznatljivoj metafori barikada i otpora. Kako je klasičan ophod u prvome katu izložbe nešto teže uspostaviti, moguće je da se razgledanje prostora posvećenog optičkim dosjetkama, posebno erotskog karaktera (svojevrsni peepshow) dogodi na samom kraju. Tada ga valja shvatiti doista u skladu s osnovnim prezentacijskim i oblikovnim principom: iskazati simultanost pojava prošlosti na način vlastitog vremena. A moramo priznati da je on proveden gotovo na razini svakog detalja.

Upravo to nam dozvoljava da zaključimo kako je, unatoč tome što pojedinim situacijama način oblikovanja nadvladava vrijednosti odabranih objekata, grupa stručnjaka Povijesnog muzeja grada Beča zajedno s arhitektom Podreccom ostvarila pravi muzeološki poduhvat i krajnje promišljeno i nadahnuto predočila viđenje civilizacijske situacije Biedermeiera.

Žarka Vujić

¹ Hrvatski narodni preporod, Zagreb, 1985.

² Panofsky, E.: *Povijest umjetnosti kao humanističke znanosti*, Život umjetnosti, 13, 1971.

³ Biedermeier Bote, *Das offizielle Magazin zur Ausstellung*, Wien, 1987.

⁴ Kolika je važnost autora oblikovanja prezentacije pokazuje usporedba s izložbom bidermajerskog materijala u Ljubljani 1981, čiji je začetnik također dr. R. Weissenberger.

⁵ Grimmer, Vera: *Vrijeme bidermajera*, Čovjek i prostor, 2, 1988.

⁶ Upozoravam na zanimljiv izvještaj o izložbi Ilone Sarmany-Parsons u: *The Burlington Magazine*, Vol. CXXX, br. 1020, 1988. u kojem se posebno osvrće na bidermajersko pokušajstvo.

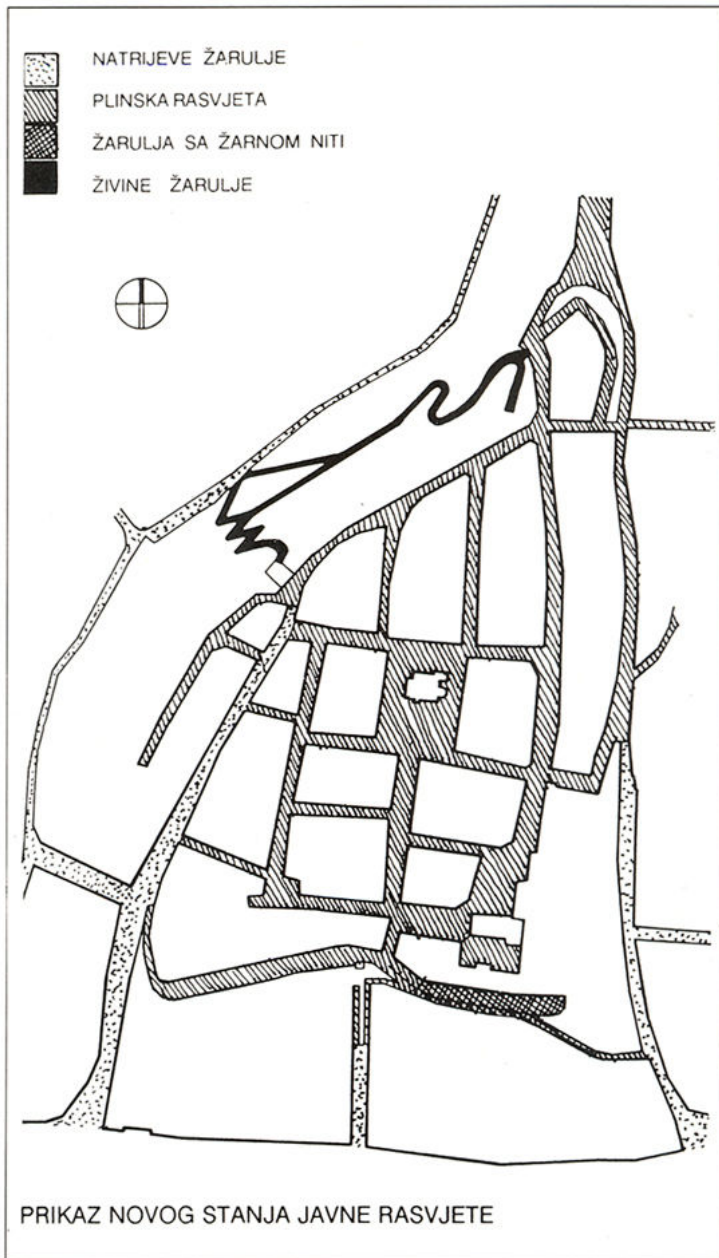
Nova rasvjeta Gornjeg grada

Muzej grada Zagreba, Zagreb, od 6. do 16. siječnja 1988. godine

U nizu izložbi, koje Muzej grada Zagreba organizira u svojoj izložbenoj dvorani, izložba *Nova rasvjeta Gornjeg grada* zauzima svoje specifično mjesto. Muzej grada Zagreba pokušava ovim načinom živjeti u određenom zajedništvu sa jezgrom u kojoj se nalazi, pokušava inicirati probleme vezane uz tu jezgru, sa osnovnom željom – maknuti se barem za korak dalje od onog kojeg svakodnevno susrećemo pri našim šetnjama, pri našim razgovorima, stručnim ili polustručnim,

o izgledu i funkcioniranju takom nam dobro poznate ulice gornjogradske.

Svjetlost je medij pomoću kojeg čovjek vidi i sagledava svijet oko sebe. Međutim, kvaliteta dnevne svjetlosti nije statična, već se iz trenu u tren mijenja. Zahvaljujući upravo tim promjenama mi doživljavamo gornjogradske objekte pod različitim osvjetljenjem, u različitim odnosima i pod promjenjivim stupnjevima njihove osvijetljenosti. Naše gornjogradske zgrade dobijaju različiti-

PRIKAZ NOVOG STANJA JAVNE RASVJETE

te dimenzije ako se promatraju pri dnevnom svjetlu, intenzitet slabi, mase i silhete, promatrane kroz takozvanu dnevnu svjetlosnu dinamiku nisu isto kao one obasjane mobilnom svjetlošću, koja će ih pretvoriti u objekte manje statičnim a više mobilnim.

U tom trenutku i svjetlost postaje mobilna, što je posebno izraženo u gradovima po noći. Velike mase »pruskog okera« ožive u smiraj sunca, pa tada i naše gornjogradske ulice prestaju biti sumorne, postaju pune boja koje nas uzbuđuju, a mnoge zgrade tada pulsirajuće žive ritmom večernjeg osvjetljenja. Ili bi tako trebalo biti. U izuzetnim prilikama može i naša historijska jezgra živo progovoriti o sebi. Nema mnogo broja primjera kada je to uspješno obavljeno (izidimo izvan granica naše zemlje – Milano npr.) i njegova Pikadili trga

pred samom katedralom, kojem je upravo umjetna svjetlost dala onu posebnost koja ga svrstava u nevjerovatne prizore svjetlosne igre.

Međutim, na primjeru ove izložbe, imamo zasigurno dimenzioniranu svjetlost, usmjerenu u određenom smislu. Mnogi dijelovi naše povijesne jezgre zahvaćeni su toplijim pristupom, a ipak u skladu sa njihovim karakterom. Tu se umjesto nemaštovitih jakih svjetiljki pojavljuju svjetiljke humanijeg intenziteta. Osim toga, svaka takva svjetiljka, recimo rasvjetno mjesto, ima svoju privlačnost kada se gleda i po danu, kada njen ulični događaj, završavajući se svojim svjetlećim elementom, koje će zasjati tek po noći, činiti sastavni dio ulične scenografije.

Osnovni problemi sa kojima se susrećemo u pokušajima da naš stari, dobro nam poznati

Gornji grad, prilagodimo ovom našem suvremenom i složenom društvu veliki je broj namjena kojima smo naprosto opteretili njegovu ulicu. Od nje se traži ispunjenje funkcija za koje ona nije nikada bila projektirana, pa je stoga i pretjerano od te iste ulice tražiti da služi u isto vrijeme i pješacima kao i prometu koji se nasilno u nju ubacio. A ipak, tražeći sredinu za jedan kreativniji život, ne možemo pobjeći od mnogostrukih vanjskih oblika, za sve nestvaralačkih, ako zaista mislimo da oni to i jesu, a koji će ipak svojim stanovnicima svakodnevno ponuditi permanentnu promjenu, a kroz to bogatiji i biološki zadovoljavajući život.

Ova izložba bavi se samo jednim segmentom humanijeg života unutar stare nam i dobro poznate historijske jezgre. Bavi se prostorima koji su nam svim po svom karakteru poznati, a to su prostori u kojima se većinom naš život i odvija.

Prisjetio bih se sada riječi Kevin Lynch – *dobra slika naše okoline pruža nam i vrlo značajno osjećanje emocionalne sigurnosti. Ona nam pomaže da ustanovimo harmonične odnose između sebe i vanjskog svijeta. To je suprotnost od straha koji se u nama javlja kada smo dezorijentirani; to znači da je mali dom najjači onda, kada nam je ne samo psihički blizak, već i kada je toliko isto jasno ocrtan.*

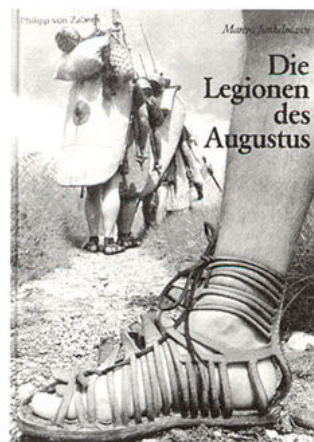
Zdenko Kuzmić

Knjiga o maršu rimskih legija

Augustove legije

Marcus Junkelmann
Augustove legije (rimski vojnik u arheološkom eksperimentu)
tiskanje dovršeno lipnja 1986. godine (I. izdanje)
313 stranica; 24 ilustracije u tekstu, 80 tabli sa 126 crno-bijelih fotografija i 31 u boji; veličina 17.6 x 35 cm; tvrdi uvez

Izdavač: Philipp von Zabern, Mainz am Rhein, SR Njemačka

Grupa od sedam ljudi, predvođena autorom knjige Marcusom Junkelmannom, rekonstruirala je marš rimskih legija od Verone do Augsburga. Hodajući istim putem kojim su se kretale i Augustove legije, vjerno su rekonstruirali način života rimskih legionara, njihovu opremu, podizanje logora, prehranu i sl. Putovanje je bilo vrlo pomno pripremljeno: prikupljani su podaci iz najpoznatijih svjetskih arheoloških ustanova o opremi, odjeći i naoružanju legionara kako bi se to sve sa 100% sigurnošću moglo rekonstruirati. Kompletno opremljeni krenuli su na marš dug 500 km – i proživjeli sve ono što su i legionari doživjeli prije gotovo 20 stoljeća. Rezultat ovog eksperimenta fantastična je knjiga u kojoj je do najsitnijih detalja rekonstruiran život rimskih vojnika. Prisutno je sve: od podizanja logora i vojne glazbe do komandi na latinskom. Npr. »Pozdrav, na-le-vo!« centurioni su znatno nježnije izgovarali legionari: *Milites, oculos vestros ad sinistram!*

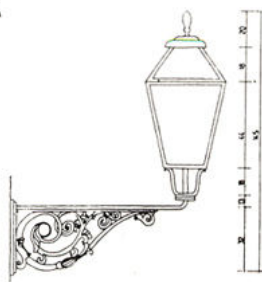
Zoran Gregl

ULICE I DVORIŠTA GORNJEG GRADA

PLINSKI FENJER TIP A

OPĆI TIP

IZVEDBA:
LIJEVANO ŽELJEZO
ČELIČNI PROFILI
STAKLO
ŽIŽAKA 8

PLINSKI FENJER TIP B

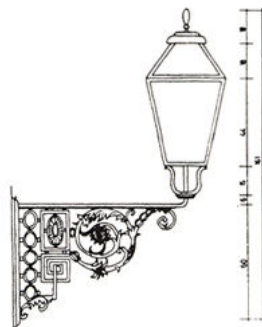
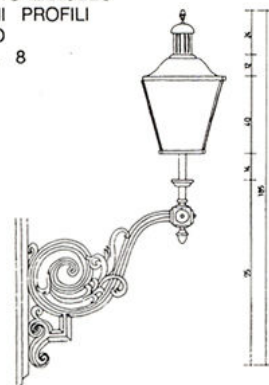
DVORIŠNI TIP

IZVEDBA:
LIJEVANO ŽELJEZO
ČELIČNI PROFILI
STAKLO
ŽIŽAKA 8

PLINSKI FENJER TIP A

ZA ZGRADU SABORA SRH

IZVEDBA:
LIJEVANO ŽELJEZO
ČELIČNI PROFILI
STAKLO
ŽIŽAKA 8

PLINSKI FENJER TIP C

KOD ULAZA U JAVNE ZGRADE

IZVEDBA:
LIJEVANO ŽELJEZO
LIM
STAKLO
ŽIŽAKA 8